

Monia kieliä kosketuksissa

Lyökämme käsi kätehen: Beiträge zur Sprachkontaktforschung im Bereich des Finnougrischen und des Germanischen. A. D. Kylstra zum 65. Geburtstag. Toim. KAROLY GERSTNER ym. Amsterdam 1985–86. XIX + 199 s.

Yllä mainitun juhlakirjan sai hyvin ansaittuna huomionosoituksena Groningenin yliopiston muinaisgermanistiikan ja suomalais-ugrilaisen kielitieteen laitosten esimies professori A. D. Kylstra äskettäiseksi 65-vuotispäiväkseen.

Juhlakirjassa on 18 artikkelia, joista kolme liittyy suoranaisesti samaan aiheeseen kuin prof. Kylstran oma väitöskirja, suomen kielen germaanisiin lainasanoihin. Uusia germaanisista etymologioita esittävät SIRKKA-LIISA HAHMO (sm. *hiuka-*, *hiukaista* ~ germ. **seuga-/seuka-*, vrt. saks. *saugen* 'imeä', ruots. *suga* jne.), TETTE HOFSTRA (sm. *vivahtaa* '(myös:) juolahtaa mieleen; vilahtaa' ~ germ. **swif-/swit-*, vrt. saks. *schweben* 'leijua'; sm. *vaimeta* ~ germ. **swaimō-(ja)n*, vrt. muin.engl. *(ā-)swāimian* 'liikkuu; pudota'; sm. *huimata* ~ germ. **swim-/sweim-*) ja OSMO NIKKILÄ (sm. *nuja*, *nujakka* ~ ksk. **gnūja-*, vrt. ruots. *gny* 'meteli, melu').

Läheisesti samaan aihepiiriin liittyy JORMA KOIVULEHDON artikkeli. Suomen *eväs* on Koivulehdon mukaan laina samasta **jeuo(-s)*-sanasta kuin suomen *jyvä*, ja samaa alkuperää on vielä *evä*. Semanttisena siltana etymologiassa on sekä kalanevän että vihneikkään ohranjyvän terävyys t. pistävyys. Edelleen viroon *tang*, *-u* 'suurimo, jyvä' -sanan originaali on germ. **stangō* (johdos vahvasta verbistä germ. **stenga-* 'pistää'); se on alkuaan sama kuin suomen *tanko*-sanan originaali. TRYGGVE SKÖLD puolestaan käsittelee eteläläpin *skuwmie* 'eräänl. peite', pohjoislapin *skubmuk* 'eräänl. naisten päähine' -sanueta ja esittää sen germaaniseksi lainaksi. Originaaliksi sopii Sköldin mukaan ksk. **skūma* 'kate,

peite tms.', jota vastaa saks. *Schaum* 'vaahto' jne.

Suomalais-ugrialaisten ja germaanisten kielten uudempiin kontakteihin liittyvät KÁROLY GERSTNERIN ja PERTTI VIRTARANNAN artikkelit. Gerstner on tutkinut unkarinsaksalaisen Leányvárin kylän kielellisiä erikoispiirteitä, ja Virtarannan tarkasteltavana on Pohjois-Amerikkaan siirtolaisiksi muuttaneiden suomalaisten kieli, amerikansuomi. Venäjän kielen vaikutusta nykyisiin obinugrilaisiin kieliin käsittelevät ISTVÁN FUTAKY ja WOLFGANG VEENKER. Vogulin ja ostjakin perussanastoa analysoidessaan Veenker toteaa, että venäjän vaikutus on huomattavasti suurempi ns. arki- tai käyttösanastossa ('työ', 'koulu', 'tee' jne.) kuin luontoon ja ihmiseen liittyvässä perussanastossa ('jalka', 'vesi', 'tähti' jne.). Futaky hahmottelee artikkelissaan henkilökuvan Juvan Šestalovista, tunnetusta vogulikirjailijasta, joka aloitti kirjoittamalla runoja äidinkielellään mutta nousi suuren yleisön tietoisuuteen venäjänkielillä romaaneillaan.

KÁROLY RÉDEI ja SEPPO SUHONEN tarkastelevat suomalais-ugrialaisten kielten keskinäisiä kontakteja: Rédei esittää ostjakkilaiselle kalannimelle *pīšjan* 'Coregonus polkur' syrjääniläisen etymologian, ja Suhonen analysoi äänteellisiä kriteerejä, joiden perusteella maantieteellisesti ja kielellisesti lähekkäisistä naapurikielistä (suomesta, inkeroisesta ja virosta) vatjaan tulleet laina-ainekset ovat tunnistettavissa. Kontrastiivisen tarkastelukulman ovat valinneet JOLANTA JASTRĘBSKA ja INEKE MOLENKAMP hollannin perfektin ja imperfektin unkarinkielisiä vastineita käsittelevässä artikkelissaan. WOLFGANG SCHLACHTER pohtii itämerensuomen adjektiivikongruenssin syntyongelmia, HENK S. SCHOUWVLIEGER puolestaan varhaiskantasuomen jakautumista kantalapiksi ja kantaitämerensuomeksi. ISTVÁN BÁTORIN artikkeli käsittelee suomen kielen taivutustyyppettä, LORÁND BENKÖN artikkeli unkarin kielen *-r*-verbijohtimen (esim. *kever* 'sekoittaa')

Kirjallisuutta

historiaa, BÉLA KÁLMÁN pohtii deskriptiivisanojen etymologioinnin ongelmia ja BO WICKMAN esittelee lapin poronhoitotermistöä.

EINO KOPONEN

Yksin, 2007, 112 sivua
ISBN 978-95-269-1111-1

Yksin 2007, 112 sivua
ISBN 978-95-269-1111-1

Yksin 2007, 112 sivua
ISBN 978-95-269-1111-1

Yksin 2007, 112 sivua
ISBN 978-95-269-1111-1

Yksin 2007, 112 sivua
ISBN 978-95-269-1111-1

Yksin 2007, 112 sivua
ISBN 978-95-269-1111-1

Yksin 2007, 112 sivua
ISBN 978-95-269-1111-1

Yksin 2007, 112 sivua
ISBN 978-95-269-1111-1